

У разову спеціалізовану вчену раду
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
ДФ 70.895.070

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **ВАВРИЩУКА** Миколи Васильовича
за темою: «Механізми публічного регулювання у сфері управління
відходами на місцевому рівні», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та
адміністрування галузі знань 28 – Публічне управління та
адміністрування

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт. У сучасних умовах зростання екологічних загроз та стрімкого збільшення обсягів відходів особливої ваги набуває питання ефективного публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні. Формування дієвої системи, здатної забезпечити раціональне використання ресурсів, мінімізацію негативного впливу на довкілля та відповідність принципам сталого розвитку, виступає ключовим елементом державної екологічної політики. Місцевий рівень управління є тим середовищем, де поєднуються державні пріоритети, регіональні можливості та потреби громад щодо забезпечення належної якості життя.

Порушена в дослідженні проблематика відображає об'єктивну необхідність формування сучасних механізмів публічного регулювання, заснованих на принципах відкритості, підзвітності, партнерської взаємодії та ефективного використання фінансово-економічних інструментів. Її опрацювання має важливе теоретичне й прикладне значення для вдосконалення системи управління відходами в Україні, гармонізації національного законодавства зі стандартами ЄС та зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування.

Важливість обраної тематики підтверджується її відповідністю актуальним науковим планам і програмам. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідних робіт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, зокрема «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний № 0117U000103), «Шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в сфері національної безпеки в умовах євроінтеграції (державний реєстраційний № 0120U104417) та «Управлінсько-правові засади розбудови Української держави в умовах трансформації геополітичних векторів» (державний реєстраційний № 0123U105202). У межах зазначених наукових напрямів автором розроблено низку теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на формування ефективної системи публічного регулювання управління відходами на місцевому рівні, зокрема щодо удосконалення інституційних механізмів, підвищення спроможності органів місцевого самоврядування, впровадження інструментів циркулярної економіки, розвитку екоіндустріальних парків та запровадження сучасних цифрових рішень для моніторингу й координації потоків відходів.

Наукові положення, висновки та рекомендації, подані у дисертаційній роботі, відзначаються достатнім рівнем обґрунтованості та достовірності. Виконане дослідження засвідчує ґрунтовну обізнаність автора з теоретичними та прикладними напрацюваннями вітчизняних і зарубіжних учених, які досліджують проблеми публічного управління в сфері екологічної політики, сталого розвитку та управління відходами. У роботі обґрунтовано використано сучасний науковий інструментарій, зокрема методи системного й структурно-функціонального аналізу, порівняльно-правовий аналіз, методи статистичного аналізу, формалізації, теоретичного узагальнення та аналітико-графічні методи. Застосування комплексної методології забезпечило наукову новизну отриманих результатів і дало змогу автору зробити вагомий внесок у

розвиток теоретичних та прикладних засад публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні.

Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується використанням офіційних статистичних матеріалів Державної служби статистики України, аналітичних звітів Європейського Союзу та міжнародних організацій, а також широкого спектра наукових джерел і нормативно-правових актів у сфері управління відходами. Слід відзначити значний обсяг статистичної інформації, опрацьованої автором, яка відображає як світові, так і вітчизняні тенденції у сфері поводження з відходами. Така емпірична база забезпечує комплексне бачення стану систем управління відходами та слугує підґрунтям для обґрунтування запропонованих рекомендацій.

Логіка побудови дисертації та її структура повністю відповідають поставленим меті й завданням. Проведений аналіз сучасного стану публічного регулювання у сфері управління відходами, вивчення зарубіжного досвіду та оцінювання ефективності чинних управлінських механізмів дали змогу автору сформулювати змістовні висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення місцевої системи публічного управління відходами, орієнтованої на принципи сталого розвитку та вимоги європейської інтеграції України.

Наукове значення дисертаційної роботи, достовірність і елементи її новизни. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що автором уперше обґрунтовано концептуальний підхід до формування механізмів публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні, заснований на принципах децентралізації, екологічної відповідальності та міжсекторальної взаємодії. Запропонований підхід забезпечує цілісність управлінських процесів, узгодженість дій суб'єктів публічного управління та орієнтацію на досягнення цілей сталого розвитку.

Найважливіші наукові результати, отримані здобувачем, включають: удосконалення теоретико-методичних засад оцінювання ефективності механізмів публічного регулювання управління відходами шляхом

формування системи індикаторів, що комплексно відображають інституційну, організаційну, фінансово-економічну та соціально-екологічну складові діяльності органів місцевого самоврядування;

поглиблення наукових уявлень про інституційну архітектуру публічного управління у сфері поводження з відходами через уточнення функціональної ролі місцевих органів влади у реалізації екологічної політики та визначення механізмів їхньої взаємодії з бізнесом і громадянськістю;

розроблення авторської моделі інтеграції інструментів розвитку екоіндустріальних парків у систему місцевого управління відходами, що дає змогу забезпечити замкнуті цикли ресурсів, скоротити утворення відходів та сформувати умови для залучення інвестицій у циркулярну економіку;

наукове обґрунтування інструментарію інтеграції місцевих стратегій управління відходами до регіональних і національних екологічних програм, що сприяє підвищенню результативності реалізації державної екологічної політики та формуванню стійких локальних екосистем управління;

виокремлення проблематики військових відходів як нового й надзвичайно важливого напрямку публічного регулювання, з науковим обґрунтуванням необхідності запровадження спеціального правового режиму їхнього обліку, моніторингу, переробки та утилізації на місцевому рівні. Автор пропонує розглядати управління військовими та поствоєнними будівельними відходами як окремий компонент системи публічного управління відходами, інтегрований у загальну екологічну політику та спрямований на мінімізацію екологічних ризиків і відновлення територій.

Повнота викладу положень дисертації в наукових працях, опублікованих автором. За результатами дослідження опубліковано 10 наукових праць, у тому числі 5 статей у наукових фахових виданнях України та 5 публікацій у наукових збірниках тез і матеріалах конференцій.

В опублікованих працях здобувача представлена сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та

всеукраїнських науково-практичних конференціях. З огляду на це, апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація має традиційну наукову структуру, що включає анотацію, вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст подано послідовно, логічно та структуровано. Дисертаційне дослідження та наукові публікації, у яких відображено його результати, відповідають вимогам академічної доброчесності: використані ідеї, положення та текстові фрагменти інших авторів коректно оформлені з посиланнями на відповідні джерела..

Практичне значення дисертаційної роботи. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що розроблені теоретико-методичні положення та прикладні рекомендації можуть бути безпосередньо використані для вдосконалення системи публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні. Запропоновані автором підходи щодо інтеграції екологічної політики з просторовим плануванням, розвитку мережі екоіндустріальних парків як центрів циркулярної економіки, а також упровадження інструментів інституційної взаємодії між органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадянськістю сприятимуть підвищенню ефективності реалізації місцевих екологічних програм та оптимізації процесів поводження з відходами.

Результати дослідження мають також вагоме науково-прикладне значення, оскільки створюють методологічну основу для подальшого розвитку публічного управління в екологічній сфері. Вони можуть бути використані у міждисциплінарних дослідженнях, зокрема для оцінювання ефективності впровадження політики Zero Waste, удосконалення механізмів координації між державою, бізнесом і громадянським суспільством, а також під час наукових розробок у сфері екологічного аудиту та цифровізації процесів управління відходами на місцевому рівні.

Практична значущість отриманих результатів підтверджується їх офіційним визнанням та впровадженням у діяльність провідних інституцій: Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (довідка від 24.09.2025 р. № 04-15/18-2025/220884); Хмельницькою обласною військовою адміністрацією (довідка від 23.09.2025 р. № 101/05-10-8436/2025), Хмельницькою міською радою (довідка від 18.09.2025 р. № 2848-25), а також у освітньому процесі Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова під час викладання навчальних дисциплін «Міське самоврядування», «Територіальне управління та розвиток місцевого самоврядування», «Управління розвитком регіону» для здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» (акт про впровадження від 25.06.2025 р.).

Результати дисертації мають вагоме прикладне значення та можуть бути використані у законодавчій, адміністративній, науковій і освітній практиці. Вони сприяють удосконаленню екологічної політики, підвищенню інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та формуванню культури відповідального ставлення до довкілля. Апробація напрацьованих положень у діяльності органів державної влади та в освітньому процесі засвідчує їх наукову, суспільну й практичну цінність, а також підтверджує їхню перспективність для подальшого розвитку системи публічного управління в Україні на засадах сталого розвитку.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Наукові результати дисертаційного дослідження та їх практична значущість заслуговують на позитивну оцінку. Водночас доцільно звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити певні зауваження щодо змісту роботи Ваврищука М.В.:

1. У роботі (п. 1.2) автор подає власне тлумачення дефініції «механізм публічного регулювання у сфері управління відходами», під яким розуміється цілісна система правових, організаційних, економічних, інституційних та

контрольних засобів, через які органи державної влади та місцевого самоврядування забезпечують формування й реалізацію екологічної політики, спрямованої на запобігання утворенню відходів, їх ефективне збирання, транспортування, переробку, утилізацію та безпечне видалення. Водночас доцільним видається поглиблення цього положення шляхом подання розгорнутої класифікації відповідних інструментів із урахуванням їх правової природи, рівня застосування та функціонального призначення, а також ілюстрації їхньої практичної реалізації у діяльності органів місцевого самоврядування та державних інституцій, що дозволило б підсилити аналітичну цілісність авторського підходу та забезпечити його прикладну визначеність.

2. Аналізуючи вітчизняні тенденції у сфері управління відходами, автор зосереджується переважно на загальнонаціональному рівні, однак питання регіональних відмінностей і диспропорцій у функціонуванні систем управління відходами залишаються поза увагою. Доцільно було б доповнити дослідження порівняльною характеристикою ситуації в областях або видах громад, оскільки саме територіальні відмінності у ресурсному забезпеченні, інфраструктурному розвитку, управлінській спроможності та доступі до інноваційних технологій суттєво впливають на ефективність реалізації державної екологічної політики на місцевому рівні.

Наведені міркування та поставлені запитання створюють можливості для змістовної наукової дискусії під час захисту, що підкреслює складність порушеної проблематики та багатоваріантність підходів до її вирішення. Водночас ці зауваження жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки представленого дослідження Ваврищуком М.В.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Ваврищука Миколи Васильовича на тему: «Механізми публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні» є завершеним та самостійно виконаним дослідженням, що містить новий і вагомий внесок у розвиток науки державного управління. Дисертація вирізняється цілісністю, чіткою логічною

структурою та послідовністю викладення матеріалу. Обрана тема розкрита повною мірою, поставлені цілі досягнуті, а дослідницькі завдання — успішно виконані.

Основні наукові положення ґрунтовно обґрунтовані й належним чином відображені у публікаціях дисертанта. Робота виконана на високому науково-теоретичному, методичному та прикладному рівнях, що засвідчує її значущість і актуальність для подальшого розвитку науки у сфері міського розвитку, інновацій та ефективного публічного управління.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Ваврищука Миколи Васильовича на тему: «Механізми публічного регулювання у сфері управління відходами на місцевому рівні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Ваврищук Микола Васильович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальність 281 – «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доцентка кафедри менеджменту,
економіки, статистики та цифрових
технологій Хмельницького
університету управління та права імені
Леоніда Юзькова, кандидатка
економічних наук, доцентка

Дар'я АРЗЯНЦЕВА

Підпис *Дар'ї Арзянцєвої*
ЗАСВІДЧУЮ:
Вчений секретар університету

Світлана Іванівна

